

Landbruks- og matdepartementet
Avd.: Landbrukspolitisk avdeling
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Ved: Anne Marie Glosli/Kristin Orlund

Landbruks- og matdep.	
2011/596	Doknr. 87
19 DES 2011	
LP/MM	66

Deres ref.:
Skriv inn deres referanse

Vår ref.:
2011/100391-65

Oslo 12.12.2011

Høringsuttalelse NOU 2011:4 "mat, makt og avmakt – om styrkeforholdene i verdikjeden for mat

Det vises til departementets brev av 07.07.2011 vedr ovennevnte og til telefonkontakt vedrørende innsending av vår høringsuttalelse etter fristen 01.12.2011.

Innovasjon Norge vil innledningsvis berømme at gjennomgangen om styrkeforholdene i verdikjeden for mat ble igangsatt. Temaet er viktig; konkurranseforholdene i Norge oppleves å være vanskelig å forstå, og det er krevende å komme inn som ny leverandør til dagligvarekjedene, særlig for mindre leverandører.

Gjennom arbeidet med lokalmatprogrammet og forløperen VSP Mat har Innovasjon Norge mange års erfaringer med hvilke flaskehalser små produsenter står overfor i fht til markedsadgang. Vi vil i vår uttalelse begrense oss til å gi noen korte kommentarer av mer generell karakter samt gi våre kommentarer til to av utvalgets forlag som er viktige for videre utvikling av lokalmatsegmentet.

Generelle kommentarer:

Trendene har vært svært tydelige i mange år; Salget av norske matspesialiteter har vært økende og øker andelsmessig mer enn andre matprodukter. Tall fra Matmerk viser en økning i omsetningen av norske matspesialiteter på 13 % fra september 2010 til september 2011.

Med økt etterspørsel og økt samfunnsmessig oppmerksomhet om spørsmål knyttet til utvalg og tilgjengelighet av norske matspesialiteter/lokale matprodukter, er det viktig å få en åpen debatt om hva som skal til for at flere produkter når ut til forbruker og hvordan leverandører skal oppnå tilstrekkelig lønnsomhet. Vi opplever at utvalgsarbeidet har bidratt til dette; en økt oppmerksomhet på hvordan ulike forhold fungerer, og diskusjon om tiltak som kan bidra til økt transparens og økt tillitt i hele verdikjeden.

Utvalget bekrefter beskrivelsen av den spesielle konkurransesituasjonen i Norge, der 4 kjeder kontrollerer tilnærmet 100 % av dagligvaremarkedet samtidig som det er en konsentrasjon på grossist- og leverandørleddet. Dette er et krevende utgangspunkt for mindre leverandører som både skal skape oppmerksomhet for sine produkters muligheter i dagligvarekjedene, og samtidig konkurrere med store leverandører som har andre muligheter til å konkurrere på pris. Forhold knyttet til vareeksponering, annonsering og distribusjon må etter vår oppfatning ivaretas på en annen måte for lokalmatprodusenter. De større leverandørene har et annet utgangspunkt både finansielt og kunnskapsmessig til å ivareta sine interesser, bla under den såkalte "høstjakta".

Vi gir lokale ideer globale muligheter

Innovasjon Norges erfaringer fra prosjektporteføljen knyttet til lokalmatprogrammet er at kjedenes markedsrett kombinert med en leverandørstruktur bestående av et fåtall større leverandører, oppleves som et hinder for markedsadgang for de små produsentene. I tillegg oppleves distribusjon som et hinder for markedsadgang for de små produsentene. Erkjennelsen om at dagligvaremarkedet er svært krevende har ført til at flere lokalmatprodusenter velger å satse på andre markedskanaler enn dagligvare.

Utviklingen av handelens egne merkevarer, EMV, har forsterket en allerede krevende konkurransesituasjon for lokalmatprodusentene. I utvalgets rapport påpekes at EMV-utviklingen har vært med på å gi økt vekst i vareutvalg – særlig innen ferskvarer. Utvalget reiser noen dilemmaer i den forbindelse, bla at EMV-utviklingen knyttet til premium-produktene kan være en utfordring for lokalmatprodusentenes produkter. Dette er et område vi ser kan være en framtidig utfordring for innovasjonstakten i norsk matvareproduksjon, og det er etter vår vurdering viktig at utviklingen innen EMV vurderes/følges nøye.

Forbrukerne ønsker ikke bare flere produkter fra de store produsentene, men også flere produsenter/leverandører. Utvalgets gjennomgang og vurderinger av innovasjonsarbeidet med dets ulike dilemmaer er beskrevet i kap 6.5, og vi vil vise til følgende fra kap 6.5.1 avsnitt forhandlinger og innovasjon, s 110, 2 avsnitt: *“Det synes å være bred enighet om at et godt samarbeid mellom leverandør og paraplykjeder er nødvendig for å sikre et vellykket innovasjonsarbeid. Når både leverandørene og paraplykjedene uttrykker misnøye med innovasjonstakten, er det vanskelig å tolke dette annerledes enn at samarbeidet og tillitsforholdet mellom aktørene når det gjelder innovasjon er for dårlig.”*

Innovasjon Norge deler utvalgets oppfatning om at dette er forhold som er viktige å følge opp.

Kommentarer til utvalgets anbefalinger

Vi vil i det følgende gi våre vurderinger av et par av utvalgets forslag som vi mener er spesielt viktige for videre utvikling av lokalmatsegmentet.

Forslag 4 Matmerking

Innovasjon Norge støtter forslag om obligatorisk merking av både næringsinnhold og opprinnelsesmerking, produsent og produksjonssted for alle varer, inkludert EMV. Det er en forutsetning for likeverdige maktforhold i verdikjeden at forbruker har kunnskap om hva maten inneholder, hvor og hvordan den er produsert. Obligatorisk informasjon av slik grunnleggende informasjon er etter vår oppfatning et tiltak i positiv retning som vil gi økt forbrukertillit.

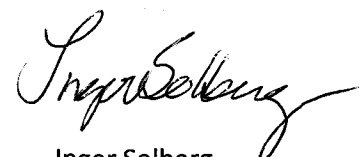
Forslag 7 – Andre anbefalinger

Utvalget foreslår at det bør utvikles kostnadsreducerende distribusjonsløsninger for småskalaprodusenter. Dette er etter vår vurdering et viktig tiltak som vi støtter fullt ut. Våre erfaringer fra mange prosjekter er at det har vært vanskelig for små produsenter å finne den optimale løsningen alene. Dette er en spørsmålsstilling som må vies stor oppmerksomhet i det videre arbeidet med utvikling av matspesialiteter og lokalbaserte produkter.

Med vennlig hilsen
for Innovasjon Norge

Hans Martin Vikdal
divisjonsdirektør

Inger Solberg
Direktør